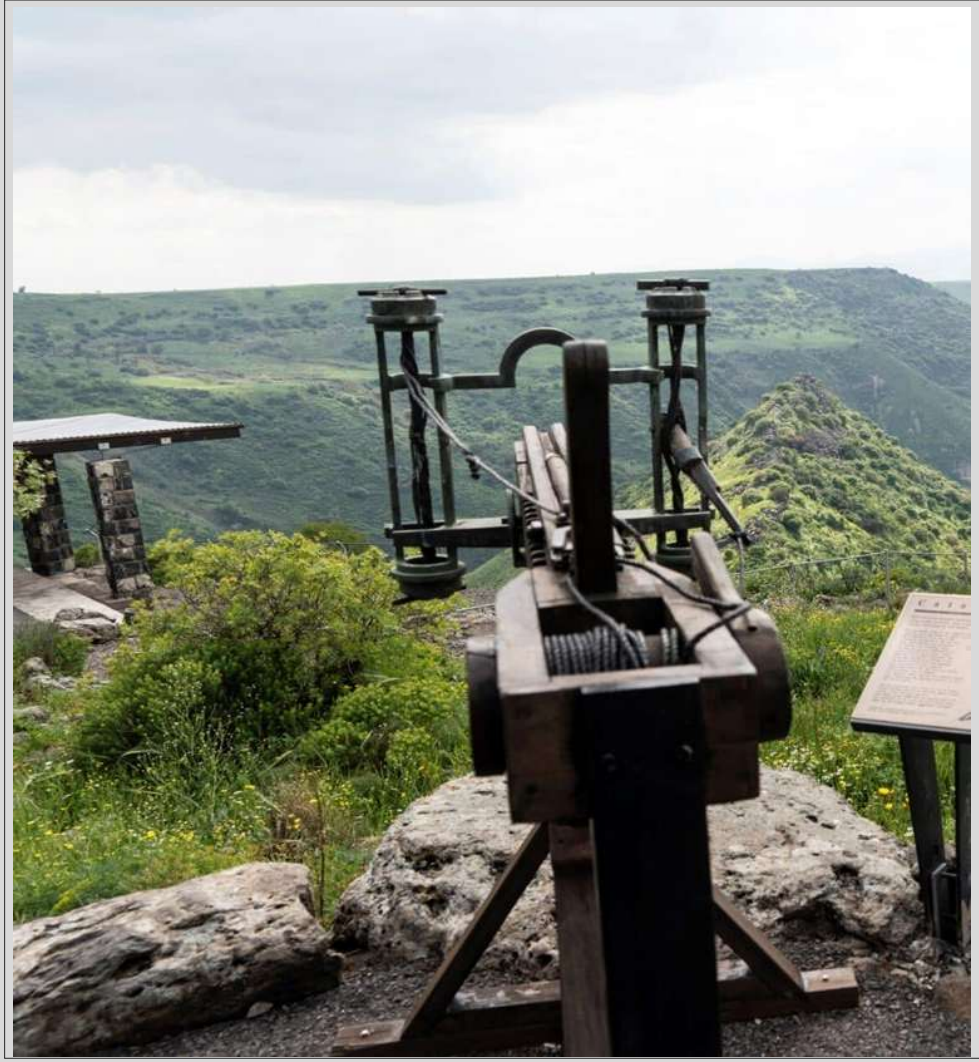

גמלא
ממעוף הסיפור

הצעת תוכן למרכז המבקרים

WEISSBART
Story Tailors

רקע

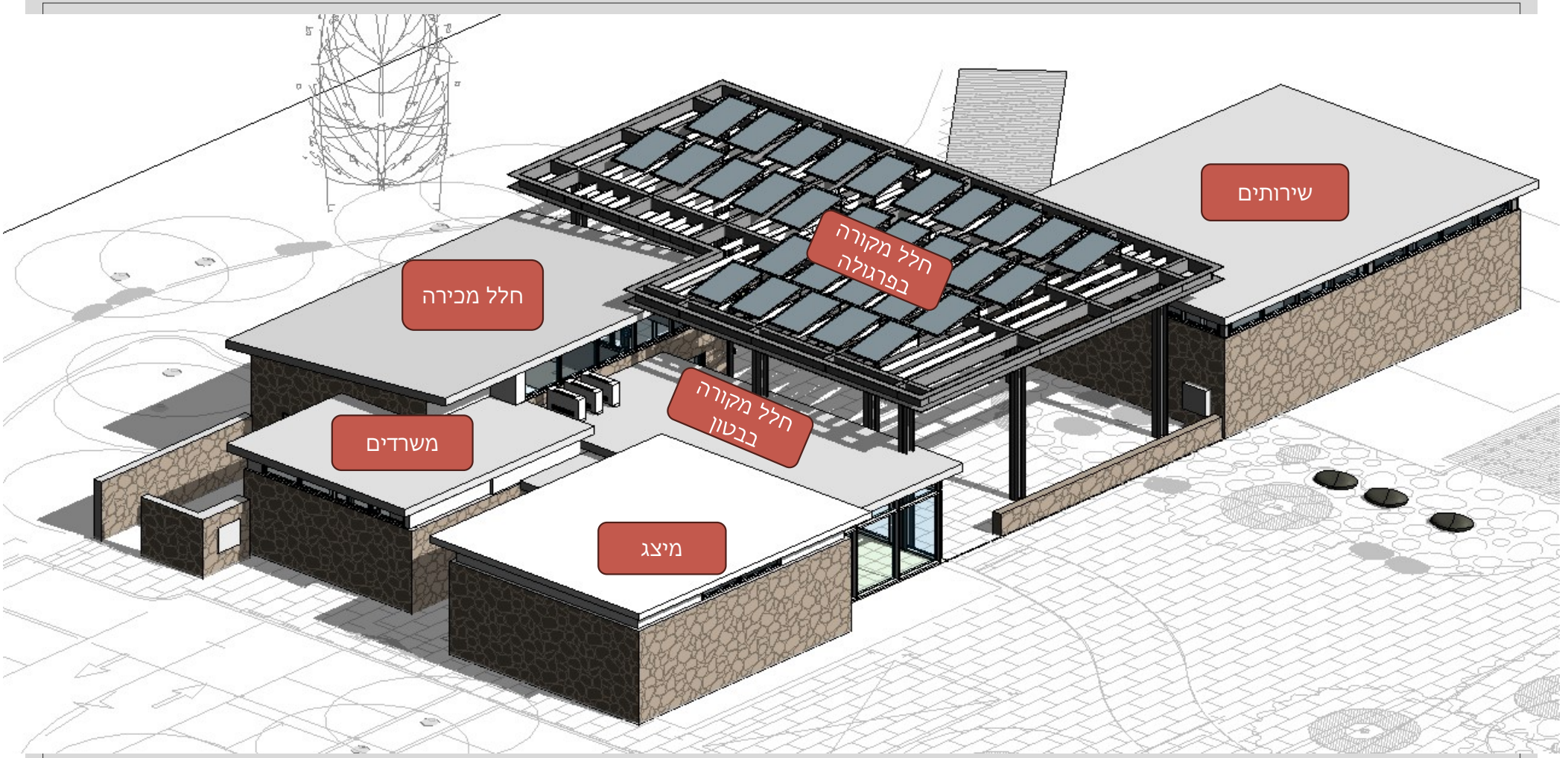
סיפורי גמלא

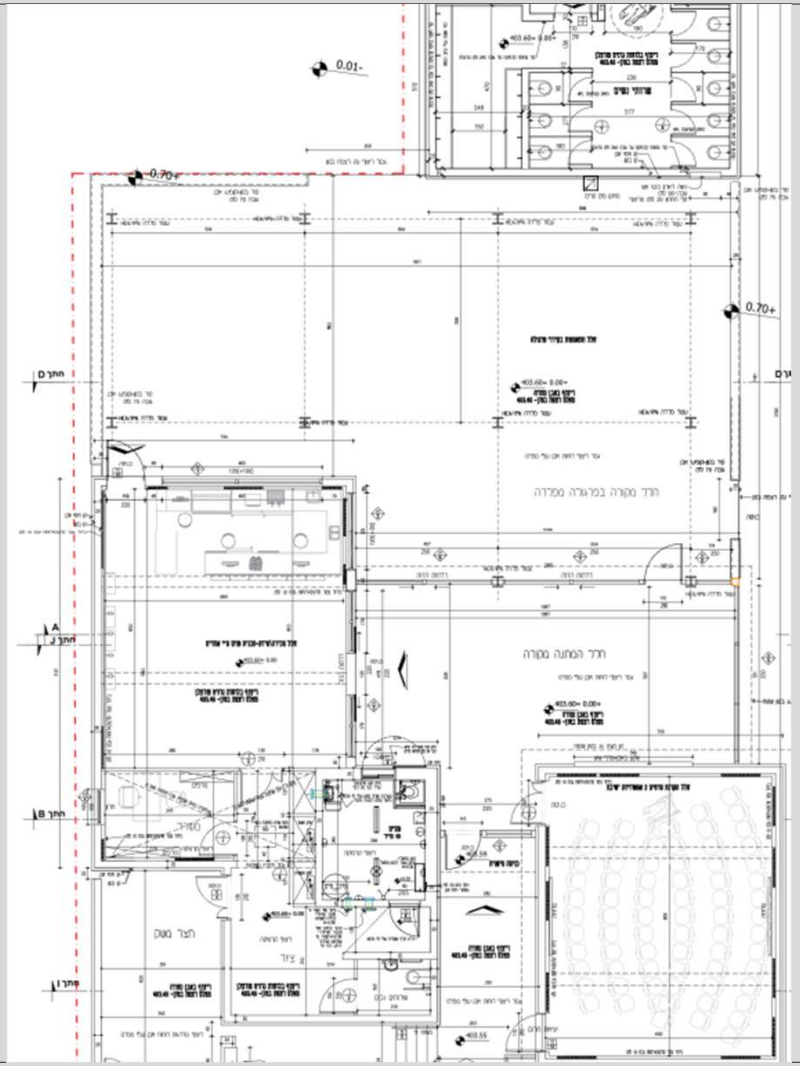
על גבי מצוק האבן הנישא של גמלא התחולל אחד מסיפורי הגבורה המופלאים בתולדות ישראל: הקרב נגד הרומאים בגמלא היה אירוע אדיר-ממדים ונחקק כאחד מהקרבות הגדולים במרד הגדול.

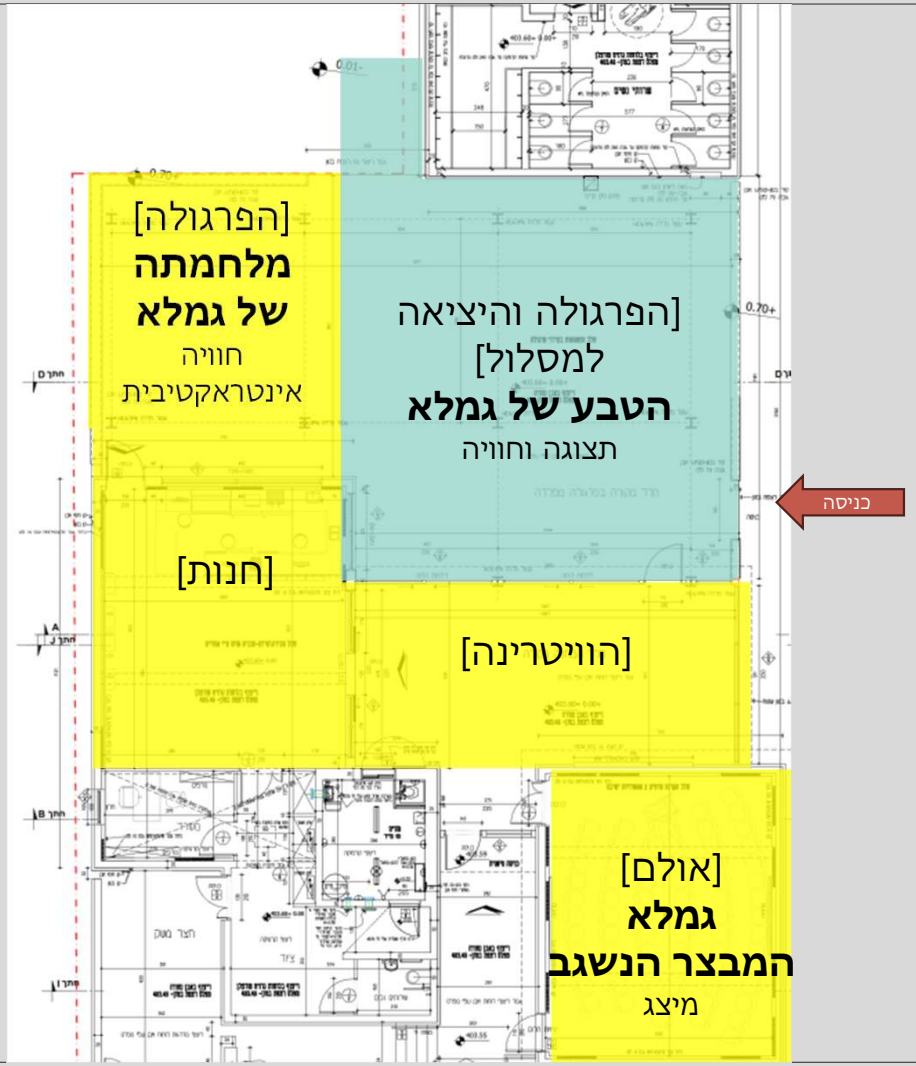
בקרבות העזים נפלו אלפי לוחמים ונפצעו מנהיגים בכירים משני הצדדים, עדות לעוצמת הקרב. תושבי העיר נלחמו בנחישות חסרת פשרות, ובסופו של קרב נואש בחרו במוות על פני כניעה.

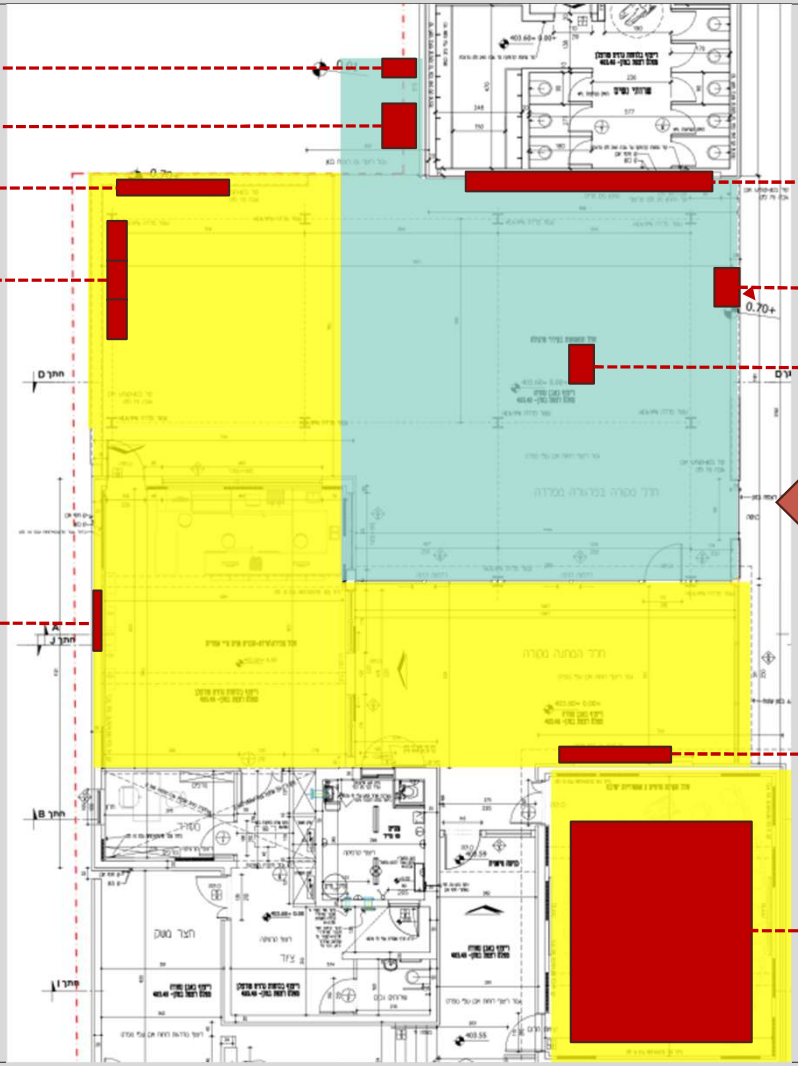
הדרמה ההיסטורית הזו מתרחשת בנופי הטבע המופלא של הגולן, תחת עיניהם הבוחנות של הנשרים הדואים מעל מצוקי גמלא. אותם נשרים שיהפכו, לימים, לסמל של שימור הטבע, ושיבת צאצאיהם של מורדי גמלא אל נופי הגולן.

מרכז המבקרים

שירותים
חלל מקורה בפרגולה
חלל מכירה
חלל מקורה בבטון
משרדים
מיצג

[הפרגולה]
מלחמתה
של גמלא
חוויה
אינטראקטיבית
[הפרגולה והיציאה
למסלול]
הטבע של גמלא
תצוגה וחוויה
כניסה
[חנות]
[הוויטרינה]
[אולם]
גמלא
המבצר הנשגב
מיצג

א1- מיצג: גמלא - *"המבצר הנשגב"*

א3- מפת המרד בגליל חלופת מיקום א'

א4- החי והצומח בגמלא

א6- המרחב הגיאולוגי של גמלא

א5- דגם הנשר

א9- משלחת החפירה

א2- מלחמות היהודים - מכלי ראשון

א3- מפת המרד בגליל חלופת מיקום ב'

א7- משטח טביעות רגליים

א8- שלט ארכיאולוגים צעירים

תצפית הנשרים:
ג1- מצפה הנשרים (שלט)
ג2 - מצלמות בשידור חי (מסך)
ג4 להכיר את הנשר (שילוט חכם)
ג5 לכל נשר יש שם (תערוכה)
ג6 - המאבק להשבת הנשרים (שלט)
ג3 - לפרוש כנפיים (עמדת תצלום)
מרכז המבקרים א1-א9
ב1 דגם העיר גמלא
ב2 גמלא העתיקה (שלט)

מלחמתה של גמלא

א1 - גמלא - "המבצר הנשגב"

בלב מרכז המבקרים יוצג למבקרים מיצג שיספר את סיפור עמידתה ונפילתה של גמלא בתקופת המרד הגדול.

עם כניסת המבקרים למיצג, יקדם את פניהם קדימון קצר ומרהיב - טריילר שיוקרן באופן קבוע לפני המיצג ההסטורי. הסרטון יציג את סיפורה של אוכלוסיית הנשרים בגולן, את האיומים שפגעו בה לאורך השנים, ואת המאמצים הנעשים כיום להשיב את "מלך השמיים" אל ביתו הטבעי. מומלץ להפיק את הסרטון בסגנון פרויקט Nature is Speaking, בשפה קולנועית עוצמתית, המשתמשת בקריינות פיוטית ובדימויים טבעיים דרמטיים.

המיצג ההסטורי יציג את חיי היומיום בעיר המבודדת, ילווה את שיח מנהיגי העיר בשעות הגורליות, וימחיש את הרגעים הדרמטיים של המצור והקרב מול הצבא הרומי הנאסף בשערי העיר -עד לסיום הטראגי.

עם דעיכת להבות החורבן, ימשיך המיצג לרקום את סיפורה של העיר: ישקיף על דממת החורבות בשנות השממה הארוכות, עד לרגע שובו החיים אל ההר עם התחדשות ההתיישבות היהודית בגולן בעת החדשה. המיצג יחתום את המסע בתיעוד דוקומנטרי של גמלא כיום: מטיילים ומשפחות הפוקדים מחדש את ההר, אירועי הזיכרון של תושבי הגולן וטקסי ההשבעה של לוחמי צה"ל.

אנו ממליצים כי המיצג יתבסס על מוטיב "מאבק הנשרים" -הנשר המקראי, המסמל במקורות היהודים ערכים כוח רוחני, התחדשות, השגחה והגנה אלוהית ואת רוח החירות של יושבי גמלא, וכנגדו נשר הברזל של לגיונות רומא, סמל עוצמתה הצבאית של האימפריה.

*בבסיס המיצג עומד האתגר לשלב בין שני צירי זמן ועולמות תוכן שונים מהותית: הדרמה ההיסטורית והעולם הטבעי. אנו מותירים לשיקול דעת המציעים את ההכרעה המבנית - האם לשזור את הנושאים זה בזה או להציגם כפרקים נפרדים. עם זאת, הדרישה היא כי בכל פתרון שייבחר, התוצר הסופי יתפקד כיחידה אחת אחודה; על המציעים להבטיח כי הן מבחינת חוויית הצופה והן מבחינה תפעולית – המיצג יתנהל כרצף אחד מתמשך.

מלחמתה של גמלא

א2 - מלחמות היהודים - מכלי ראשון

"בשעת מעשה ניגש אגריפס המלך אל החומות וניסה לדבר עם המגינים שהיו למעלה ממנו אודות כניעה. הוא נפגע במרפקו הימני באבן שהוטלה על ידי אחד הקלעים".

משטחי הקרנה דמוי מגילות מהודרות, בטכניקת 'ספר מוקרן', יעירו לחיים את תיאוריו הדרמטיים של יוספוס פלביוס על גמלא, וישלבו בין הטקסט המקורי (שיותאם לקהל הקוראים העכשווי) לאיורים מרהיבים שיווצרו בהשראתו.

המבקרים יוכלו "לגלול" את המגילות, לקרוא את תיאור המצור, הקרב ונפילת העיר, ולחוש בדרמה האנושית שהתרחשה כאן לפני אלפיים שנה.

מיקום: הפינה צפון-מערבית בפרגולה

מלחמתה של גמלא

א3 - מפת המרד בגליל

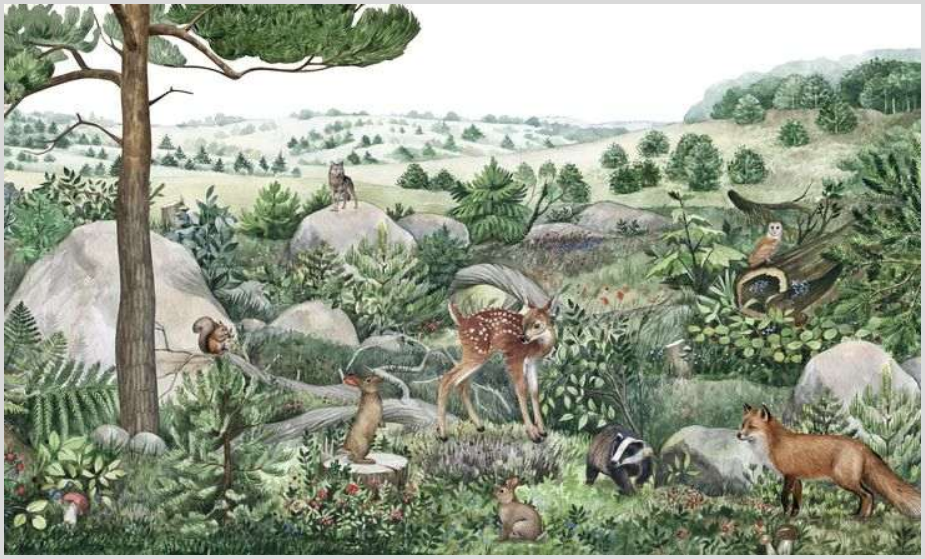
במרכז המבקרים תוצב מפה מאוירת שתציג את המוקדי המרכזיים של המרד הגדול בגליל עם דגש חזותי על היקף הקרבות ומשמעותם.

גמלא תבלוט כסמל למאבק העיקש ולצידה אתרים נוספים כמו יודפת, טריכאי (מגדל), הר תבור, ציפורי, וכפר כנה שיספרו את סיפור המאבק היהודי ברומאים.

מיקומים אפשריים: דוכן המכירה, במרחה הוויטרינה או בפינה הצפון מערבית של הפרגולה

טבע הגולן

א4 - החי והצומח בגמלא

קיר מאויר ישתרע לאורך מרכז המבקרים ויציג את הטבע העשיר של שמורת גמלא.

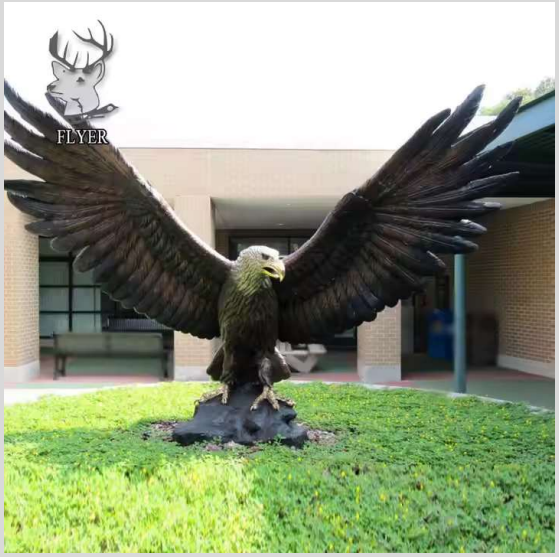
הציור יתאר את נופי הבזלת המיוחדים, את הצמחייה האופיינית למקום, ואת מגוון בעלי החיים המאכלסים את השמורה - מהנשרים הדואים במרומים ועד ליצורים הקטנים המסתתרים בין הסלעים.

הקיר יספק למבקרים מבט פנורמי על עושר החיים המיוחד של גמלא, ויאפשר להבין במבט אחד את המערכת האקולוגית המורכבת של האתר.

מיקום: קיר השירותים הדרומי בפרגולה

טבע הגולן

א5 - דגם הנשר

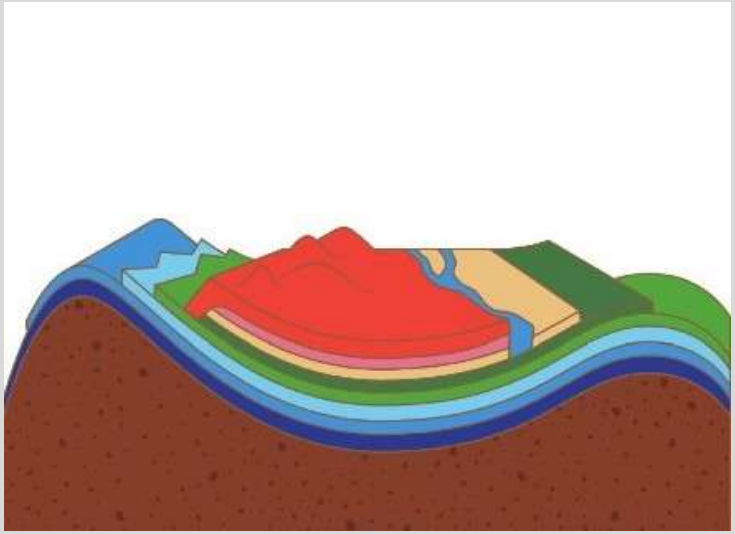

מעל ראשי המבקרים, ירחף פסל של נשר בגודלו הטבעי. הנשר, מסמליה המובהקים של שמורת גמלא, יעניק למבקרים חוויה מוחשית של מפגש עם הטבע המקיף את האתר.

הפסל יעוצב מחומרים עמידים ויהפוך לנקודת ציון חזותית המחברת בין סיפור האדם לסיפור הטבע במרחב הייחודי של גמלא.

מיקום: מרכז הפרגולה

א6 - המרחב הגיאולוגי של גמלא

שלט מעוצב יציג את תהליך היווצרות רמת הגולן והמרחב הגיאולוגי של גמלא. באמצעות איורים יחשוף השלט את סיפור הנוף הבזלתי - התפרצויות הלבה, יצירת שכבות הסלע, והתחתרות הנחלים שיצרה את המצוקים התלולים.

מיקום: הפאה המזרחית של הפרגולה

א7 - משטח טביעות רגליים

משטח בטון יציג את טביעות הרגליים של בעלי החיים האופייניים למרחב גמלא. המבקרים יוכלו להתחקות אחר הטביעות, להשוות ביניהן ולזהות את בעליהן בעזרת מקרא מאויר שיוצב לצידן.

מיקום: ביציאה הצפונית ממרכז המבקרים

הווה

א8 - ארכיאולוגים צעירים

לקראת היציאה למסלולים השונים בגמלא יוצב שלט המזמין את הילדים להפוך המסע בשבילי גמלא להרפתקה של חיפוש וגילוי.

השלט יציג דוגמאות (מקוריות או רפליקות) של ממצאים שכיחים באתר - חרסים, מטבעות ושברי כלים - ויסביר בקצרה את משמעותם. המבקרים שיגלו ממצא ארכיאולוגי וימסרו אותו לצוות האתר, יזכו לפרסום ולתעודת הוקרה מיוחדת.

מיקום: ביציאה הצפונית ממרכז המבקרים

הווה

א9 - משלחות החפירה

תערוכת צילומים תספר את גילויה מחדש של גמלא העתיקה, מרגע הזיהוי של האתר ועד לחפירות המקיפות שנמשכו שנים רבות.

התערוכה תביא את סיפורם המרתק של הארכיאולוגים שחשפו את העיר, ותציג את המסע המרגש של גילוי והבנת אחד האתרים החשובים בתולדות ארץ ישראל.

מיקום: התערוכה תמוקם בחנות האתר כלל שיתאפשר בתיאום עם מעצב הפנים של החנות

מגלה העיר גמלא -
חתן פרס יצחק בן־צבי

שמריהו גוטמן (בתצלום) זכה בפרס על תרומתו למחקר אתרים יהודיים ביהודה ובגולן

יד יצחק בן־צבי בירושלים מחליטה להעניק את פרס יצחק בן־צבי ז"ל לשנת תשמ"ד לארכיאולוג שמריהו גוטמן על תרומתו למחקר אתרים יהודיים בתקופת חבית השני, ועל תקופת המשנה והתלמוד ביהודה ובגולן.

שמריהו גוטמן נולד בגלזגו שבסקוטלנד ב־1909 ועלה לארץ עם משפחתו שהתיישבה ב„קבוצת אופרציה במרחביה" ב־1912. הוא למד בבית־הספר החקלאי „מקוה־ישראל", היה פעיל ב־„נוער העובד" ובשנת 1934 הצטרף לקבוצת „הנוער העובד" בענן, שבו הוא חבר עד היום.

שמריהו גוטמן עסק במשך כל ארכיאולוגי וחפר במצדה יחד עם חוקרים אחרים. אחרי מלחמת ששת הימים השתתף בסקר ארכיאולוגי בגולן ובדרום הר־חברון. חפר בחרבת־טוטיה מדרום לחברון וגילה שם בית־כנסת. כן חפר במשך שבע עונות בגולן, גיזהה את העיר גמלא.

הפרס יוענק לשמריהו גוטמן בטקס מיוחד, ביום שלישי כ"ט בניסן, 1.5.84, בידי יצחק בן־צבי בבירה.

מצפה גמלא

מלחמתה של גמלא

ב1- דגם העיר גמלא

בתחילת המסלול היורד ממרכז המבקרים אל העיר העתיקה יוצב דגם מרשים של גמלא העתיקה.

הדגם, יעוצב בקפידה על פי הממצאים הארכיאולוגיים, יאפשר למבקרים לראות את העיר כפי שנראתה לפני אלפיים שנה: הרחובות המדורגים, בתי המגורים הצפופים, בית הכנסת, ומערכת המים.

אנו ממליצים לשלב במתחם הדגם גם את שחזורי כלי המצור הרומאים הנמצאים באתר, לצד 'התחמושת' – אבני בליסטראות (אמיתיות או משוחזרות).

מצפה הנשרים

ג1 - מצפה הנשרים

בכניסה למצפה הנשרים יקבל את פני המבקרים שלט תוכן המברך אותם בבואם אל מצפה הנשרים ומספר את סיפור נשרי הגולן.

ג2- מצלמות בשידור חי

מסכים שימוקמו במצפה הנשרים יקרינו בשידור חי ובאיכות גבוהה את פעילות הנשרים במרחב באמצעות המצלמות המותקנות בכלובים.

ג2 - מצלמות בשידור חי

מסכים שימוקמו במצפה הנשרים יקרינו בשידור חי ובאיכות גבוהה את פעילות הנשרים במרחב באמצעות המצלמות המותקנות בכלובים.

אנו ממליצים לשלב בכלובים מערכת ניתוב אוטומטית שתשדר בשידור חי מן הכלוב כל זמן שמתקיימת בו פעילות ובזמן שאין פעילות תשדר צילומים מוקלטים מהווי הנשרים בגולן.

[שחרור נשר פצוע לאחר טיפול, נגב, 2019]

ג3 - לפרוש כנפיים

בנקודה סמוכה לתצפית יוצב פסל מרשים של כנפי נשר בגודל טבעי. הפסל, שמוטת כנפיו מגיעה לכמעט שלושה מטרים, ידגים את ממדיו המרשימים של הנשר.

המבקרים יוזמנו "לענוד" את הכנפיים, להפוך לרגע לנשר ולהצטלם למזכרת.

ג4 - להכיר את הנשר

התקן חווייתי יאפשר למבקרים להכיר ולחקור, דרך משחק, את מבנה הגוף המיוחד של הנשר.

ההתקן יורכב ממערכת של לוחות שקופים ניתנים להזזה, כאשר כל לוח מציג שכבה אנטומית שונה של הנשר. המבקר יכול לראות כל מערכת בנפרד או לשלב בין שכבות שונות באמצעות הזזת הלוחות ימינה ושמאלה.

ההתקן יהיה עמיד לתנאי חוץ, ללא צורך בחשמל, עשוי מחומרים עמידים כך שיישמר לאורך זמן בכל תנאי מזג האוויר.

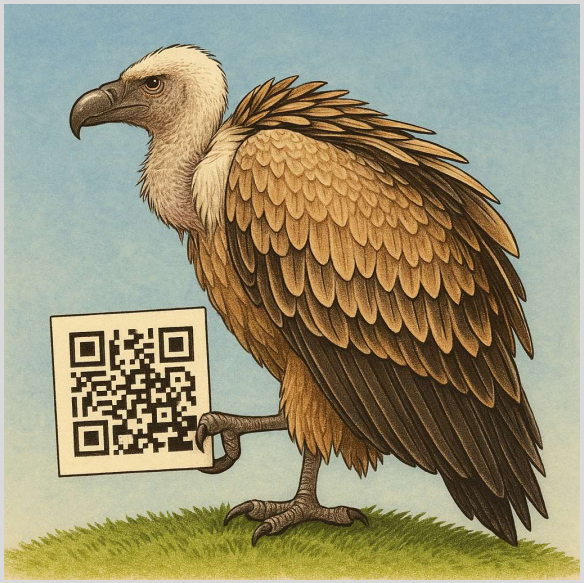

ג5 - לכל נשר יש שם

תערוכת צילומי טבע על הקיר המזרחי במצפה תספר את סיפוריהם האישיים של נשרים שנמצאים במעקב של פקחי רשות הטבע והגנים, ואת סיפור פעילות רט"ג לשימור הנשרים בגולן.

ג6 - המאבק להשבת הנשרים לגולן

שילוט ייעודי יזמין את המבקרים לסרוק קוד QR ולעקוב אחר פעילות רשות הטבע והגנים ברשתות החברתיות.

מערכת השילוט

כללי

מערכת השילוט

אנו ממליצים לחדש את מערכת השלטים באתר – וליצור למרכז המבקרים ולשילוט שלאורך השבילים שפה תכנית וגרפית משותפת.

ביציאה למסלולי הטיול בגמלא יוצב שלט "ברוכים הבאים" שיקדם את פני המבקרים יציג בתמציתיות את סיפורה של גמלא ויפרוש בפני המבקרים את המסלולים השונים באתר.

בכל אחת מן התחנות במסלול המומלץ יוצב שלט תוכן אשר יסביר את המרחב הארכיאולוגי בהקשרו ההיסטורי, בשפה פשוטה ובהירה.

בשילוט ישולבו איורים אשר יציגו את המרחב כמקום בנוי ושוקק חיים.

כללי

מערכת השילוט

פירוט שילוט:

א. ברוכים הבאים ומפת המסלולים באתר

ב. ארכיאולוגים צעירים

ג. המרחב הגאולוגי של גמלא

ד. גמלא העתיקה

ו. מצפה הנשרים

ז. המאבק להשבת הנשרים

סיכום המחשות

נושא	מספר סידורי	המחשה	מספר יחידות
	א1	מיצג "גמלא - המבצר הנשגב"	1
	א2	מלחמות היהודים - מכלי ראשון – ספר מוקרן	1
	א3	מפת המרד בגליל	1
	א4	החי והצומח בגמלא - קיר טבע מאויר	1
	א5	דגם הנשר - פסל של נשר בגודל מקורי	1
	א7	משטח טביעות רגלים	1
מרכז המבקרים	א9	תערוכת משלחות החפירה	10
שילוט	מערכת השילוט	שילוט תוכן	7
גמלא העתיקה	ב1	דגם העיר	1
	ג2	מולטימדיה למעקב אחר הנשרים (מסכים/מצלמות/תקשורת)	1
	ג3	לפרוש כנפיים - פסל לצילום	1
	ג4	להכיר את הנשר -התקן חוויתי שכבות נשר	1
מצפה הנשרים	ג5	לכל נשר יש שם (תערוכת תמונות)	10

תודה.

WEISSBART
Story Tailors